WIKIPEDIA

Azerin kieli

Azerin kieli (azeriksi *azərbaycan dili*) on etupäässä Azerbaidžanin tasavallassa ja Iraniin kuuluvassa Etelä-Azerbaidžanissa asuvien azerien puhuma turkkilainen kieli. Se on Azerbaidžanin tasavallan virallinen kieli.

Azeri	
Oma nimi	azərbaycan dili
Tiedot	
Alue	Azerbaidžan, Iran, Dagestan, Georgia, Irak, Turkki
Virallinen kieli	Azerbaidžanin tasavalta
Puhujia	noin 30 000 000
Kirjaimisto	Azerbaidžanin tasavallassa latinalainen, Iranin Azerbaidžanissa arabialainen, kyrillistä kirjaimistoa käytetään edelleen Dagestanissa
Kielenhuolto	Azerbaidžanin tiedeakatemia[1]
Kielitieteellinen luokitus	
Kielikunta	turkkilaiset kielet eteläturkkilaiset kielet
Kielikoodit	
ISO 639-1	az
ISO 639-2	aze
ISO 639-3	aze (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=aze)
	Ohje

Azerbaidžanin ja Iranin lisäksi azeria puhutaan Dagestanissa, Georgiassa, Irakissa ja Turkissa. Äidinkielenään sitä puhuu arviolta 30 miljoonaa ihmistä.

Azeri kuuluu turkkilaisten kielten lounaisryhmään. Se on muodostunut varhaisella keskiajalla kiptšakkien ja oguusien puhumien murteiden pohjalta.[2] Lähin sukukieli on turkki, josta azeri erottuu mm. *ä*-äänteen ja runsaiden persialaislainojen perusteella. Kieli jakautuu neljään murreryhmään.[3]

Azerin vanha kirjakieli syntyi 1200-luvulla. Nykyinen kansankieleen pohjautuva kirjakieli muodostui 1800–1900-lukujen vaihteessa. Kirjoitusjärjestelmä perustui vanhastaan arabialaiseen kirjaimistoon. Neuvostoliittoon kuuluneessa Azerbaidžanissa siirryttiin vuonna 1929 latinalaiseen ja vuonna 1940 kyrilliseen kirjaimistoon, jota oli täydennetty lisämerkeillä ә, ө, ү, ғ, ҝ, һ ja ј.[4] Vuodesta 2001 lähtien Azerbaidžanissa otettiin käyttöön turkin kaltainen latinalainen kirjoitusjärjestelmä[5], johon sisältyy lisäksi kirjain ə. Iranissa käytetään edelleen arabialaista ja Dagestanissa kyrillistä kirjaimistoa.

Azerin kielen puhuma-alue.

Lähteet

1. science.gov.az (http://www.science.gov.az/en/index.php) Azerbaijan National Academy of Sciences. Viitattu 3.3.2012.
2. *Jazyki mira: Tjurkskije jazyki*, s. 160. Moskva: Indrik, 1997. ISBN 5-85759-061-2.
3. Baskakov, N.A.: *Tjurkskije jazyki*, s. 139–140. Moskva: KomKniga, 2006. ISBN 5-484-00515-9.
4. *Jazyki Rossijskoi Federatsii i sosednih gosudarstv. Tom 1*, s. 50–51. Moskva: Nauka, 1997. ISBN 5-02-011237-2.
5. Changing the Alphabet in Azerbaijan (http://www.bbc.co.uk/programmes/w3csvtsx) *BBC Witness*. BBC World Service. Viitattu 11.3.2018.

Aiheesta muualla

- Azerinkielinen Wikipedia (https://az.wikipedia.org)

Turkkilaiset kielet

azeri | baškiiri | dolgaani | gagauzi | hakassi | haladži | jakuutti | karaiimi | karakalpakki | karatšai-balkaari | kaškai | kazakki | krimintataari | kumykki | nogai | salaari | šoori | tataari | tofa | tšuvassi | turkki | turkmeeni | tuva | uiguuri | uzbekki